

	Singular	Dual	Plural
Nom	सेना		सेनाः
Voc	सेने		
Acc	सेनाम्		
Instr	सेनया	सेनाभ्याम्	सेनाभिः
Dat	सेनायै		सेनाभ्यः
Abl	सेनायाः		सेनयोः
Gen		सेनासु	
Loc	सेनायाम्		

ā-stem noun: सेना- (f.) 'army'

1) Identify and translate.

Examples: नरस्य Gen Sg Masc of नर- 'man' → 'of the/a man'

उग्रस्य Gen Sg Masc of उग्र- 'terrible' → 'of the/a terrible ...'

१) प्रजायै, D sg f of प्रजा → потомству

२) कथासु - Loc, pl, f, of कथा → в рассказе

३) उग्राभिः - Instr, pl, f of उग्रा - ужасными

४) प्रिये - Loc, sg, m | Nom/Voc/Acc, sg, n | Voc, sg, f \ Nom/Acc, du, f of प्रिया - в любимой | (две) любимые, о (две) любимые, (двух) любимых | о, любимая \ (две) любимые

५) प्रभायाः - Abl/Gen, sg, f of प्रभा - (от) красоты, блеска, сияния

६) छायायाम् - Loc, sg, f of छाया - в тени

७) अमराः - Nom/Acc, pl, f of अमरा - бессмертные

८) प्रजया - Inst, sg, f of प्रजा - потомством

९) प्रिया - Nom, sg, f of प्रिया - любимая

१०) प्रज्ञा - Nom, sg, f of प्रज्ञा - знание, мудрость

११) प्राज्ञा - Nom, sg, f of प्राज्ञा - мудрая

१२) भार्यायै - Dat f of भार्या-- жене

- १३) पूजा - Nom, sg, f of पूजा - поклонение, уважение
 १४) जराम् - Acc, sg, f of जरा - старость
 १५) चिन्ता: - Nom\Acc, pl, f of चिन्ता - заботы
 १६) आशायाम् - Loc, sg, f of आशा- надежд
 १७) आशया - Instr, sg, f of आशा - надеждой
 १८) मायाम् -Acc, sg, f, of माया- иллюзии
 १९) प्रजाया: - Abl/Gen, sg, f of प्रजा - (от) потомка
 २०) बाले - Voc, sg,f \ Nom/Acc, du, f of बाला - о, дочь \ (две) дочери
 २१) पृतनाभ्यः - Instr/Dat/Abl, pl, f of पृतना- двумя битвами \ двум битвам \ из двух битв
 २२) कन्ययोः - Gen/Loc, du, f of कन्या - (среди) двух девушек
 २३) पापयोः - Gen/Loc, du, f of पापा - (среди) двух грешниц
 २४) शूराम् - Acc, sg, f of शूरा - храбрую

2) For each word, give the Sanskrit in the case and number listed in brackets.

Example: 'man' (Gen Sg) → नरस्य 'of the/a man'

- a) 'story' (Instr Du) – कथाभ्याम् - двум рассказам
 b) 'old age' (Gen Sg) – जरायाः - старости
 c) 'progeny' (Dat Sg) - प्रजायै - потомству
 d) 'shadow' (Nom Pl) – छायाः - тени
 e) 'girl' (Gen Du) – कन्ययोः \ बालयोः - двух девочек
 f) 'magic' (Instr Sg) – मायया - магией
 g) 'wife' (Voc Sg) – भार्ये - о, жена
 h) 'daughter' (Dat Pl) – कन्याभ्यः - дочерям
 i) 'honour' (Abl Sg) – पूजायाः - из чести
 j) 'worry' (Abl Pl) – चिन्ताभ्यः - от забот
 k) 'splendour' (Acc Sg) – प्रभाम् - великолепии
 l) 'battle' (Loc Pl) (2x) – पृतनासु \ युद्धेषु - в битве
 m) 'army' (Instr Pl) – सेनाभिः - армией
 n) 'hope' (Acc Pl) – आशाः - надежды

o) 'wisdom' (Abl Sg) – प्रज्ञायाः - из мудрости

3) Review exercise: decline in the number indicated in brackets.

a) fierce tigers (Du) , b) dear friends (Pl), c) the bold girl (Sg)

Nom	उग्रौ व्याघ्रौ	प्रियाणि मित्राणि	शूरा बाला
Voc	उग्रौ व्याघ्रौ	प्रियाणि मित्राणि	शूरे बाले
Acc	उग्रौ व्याघ्रौ	प्रियाणि मित्राणि	शूराम् बालाम्
Inst	उग्राभ्याम् व्याघ्राभ्याम्	प्रियैः मित्रैः	शूरया बालया
Dat	उग्राभ्याम् व्याघ्राभ्याम्	प्रियेभ्यः मित्रेभ्यः	शूरायै बालायै
Abl	उग्राभ्याम् व्याघ्राभ्याम्	प्रियेभ्यः मित्रेभ्यः	शूरायाः बालायाः
Gen	उग्रयोः व्याघ्रयोः	प्रियानाम् मित्रानाम्	शूरायाः बालायाः
Loc	उग्रयोः व्याघ्रयोः	प्रियेषु मित्रेषु	शूरायाम् बालायाम्

4) Translate into English.

१) भार्या बालाः च दृष्ट्वा नरः तुष्टः पुरे गच्छति । Жену и детей увидев, довольный человек в город идёт.

२) पूजा अमरेभ्यः इति उक्त्वा जनाः नमन्ति । Слава бессмертным(богам), так сказав, люди кланяются.

३) युद्धेषु पृतनासु च चिन्ताः भवन्ति । В битвах и сражениях заботы есть.

४) अमराणां कथाः श्रुत्वा नरौ क्षेत्रे स्थितं वृक्षं प्रति गत्वा सीदतः । бессмертных(богов)(Gen) рассказы(Acc) услышав, два человека к в поле стоящему дереву подойдя, сели.

५) प्रज्ञा जरायाम् इति प्रजा वदति । Мудрость в старости – так потомство говорит.

६) ईश्वरः प्रजानं पालः । Владыка – подданных защитник.

७) कन्यायाः प्रभां दृष्ट्वा कुमारः चिन्ताः विस्मरति (forgets) । Девушки(Gen) красоту увидев, юноша заботы забывает.

८) अपि शूरैः जितानां उग्राणां कथां श्रुत्वा तान् ('these', Acc Pl Masc) शूरान् पूजयसि । героями побежденных(Gen) свирепых(Gen) истории услышав этих героев почитаешь?

९) बाला वृद्धा इति नरः चिन्तयति । девочка выросла – так мужчина думает.

१०) प्राज्ञः देवः इव सुखं जीवति । мудрый как бог счастливо живёт.

Sītā's Abductor Talks about Her and Her Husband, Rāma

मया हि अपहृता भार्या अस्य सीता नाम जानकी । мной же похищенная жена его по имени Сита Джанаки

तां मोक्षयिषुः आयातः बद्ध्वा सेतुं महार्णवे ॥ Её желающие освободить пришли, построив мост через море.

Advice for Politicians

9

न मनुष्याणां प्रकृतिना शक्यं राज्यं प्रशासितुम् । Обчные люди природой не способны царством управлять.

ये हि दोषाः मनुष्याणां ते एव नृपस्य गुणाः ॥

которые действительно недостатки людей, те же царя достоинства.

Ask Yourself Where You Are in Life

कः कालः कानि मित्राणि कः देशः कौ व्ययागमौ । Какое время, какие друзья, какое место, какие изменения

कः च अहं का च मे शक्तिः इति चिन्त्यं मुहुः मुहुः ॥ И какой я и какая моя сила – так спрашивай себя опять и опять.